

نظر دانشجویان پزشکی مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی نسبت به آینده شغلی

دکتر غلامرضا حسن‌زاده*   مریم جوادی**   دکتر یاشار صالح‌زاده***

The opinion of Qazvin medical students on their future career

GhR Hassanzadeh   M Javadi*   Y Salehzadeh

دریافت: ۸۳/۴/۲۹   پذیرش: ۸۴/۶/۱

*Abstract

Background: The opinion of students towards future career affects the quality of education and there are different factors influencing a person's attitude on future career

Objective: To determine the opinion of medical students studying at different levels (basic sciences, physiopathology and clinical section) towards future career.

Methods: The present descriptive study was carried out in Qazvin during the academic year of 2000-2001. A questionnaire was used to collect the data. A total number of 339 students participated in the study by filling the questionnaires. The data were further analyzed using chi-square statistical test.

Findings: The results indicated that 87% of the students were eager to continue their education in speciality courses. Among students, the most important reason for field selection was self-satisfaction. From scientific, social, and economical points of view, the field was evaluated as "very well" by 43%, 17.7%, and 5.3%, respectively. There was a significant relationship between the educational levels and the points (0-10) given by students to medical course compared to other professions ($p < 0.001$). The students of physiopathology level gave the highest score (9). There was also a significant relationship between the educational level and the present opinion of the students as compared with the beginning of the course ($p < 0.001$). A negative opinion was found to be higher among the medical staggers compared with those of other levels.

Conclusion: A negative attitude into future career was more obvious among the students of higher levels. Perhaps it could be concluded that, although the field of medicine was mainly chosen based on personal interest, nevertheless, the majority of students believed that their future economic prosperity is unlikely to be met by being qualified as GPs.

Keywords: Medical Students, Premedical Students, Future Career

*چکیده

زمینه: نگرش دانشجویان به آینده شغلی یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش است و عوامل مختلفی می‌تواند بر نگرش انسان نسبت به آینده شغلی اثر بگذارد.

هدف: مطالعه به منظور تعیین نظرات دانشجویان مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی نسبت به آینده شغلی انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی بر روی تمام دانشجویان پزشکی شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۸۰-۷۹ دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد. تعداد ۳۳۹ دانشجو با پرکردن پرسش‌نامه در مطالعه شرکت کردند. داده‌ها با استفاده از آزمون مجذور کای تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: ۸۷٪ دانشجویان مایل به ادامه تحصیل در دوره‌های تخصصی بودند. اکثر دانشجویان ارضای روحی-روانی را به عنوان مهم‌ترین عامل انتخاب حرفه پزشکی ذکر کرده بودند. از نظر جایگاه علمی، اجتماعی و اقتصادی به ترتیب ۴۳٪، ۱۷/۷٪ و ۵/۳٪ دانشجویان این رشته را خیلی خوب ارزیابی کرده بودند. بین مقطع تحصیلی و امتیازی که به رشته پزشکی از ۱ تا ۱۰ نسبت به سایر مشاغل داده بودند ارتباط معنی‌دار وجود داشت و دانشجویان مقطع فیزیوپاتولوژی بالاترین امتیاز (۹) را داده بودند ($p < 0.001$). بین مقطع تحصیلی و نگرش کنونی دانشجویان به این رشته نسبت به ابتدای ورود ارتباط معنی‌دار وجود داشت و دانشجویان مقطع کارآموزی نگرش منفی‌تری نسبت به سایر مقاطع داشتند ($p < 0.001$).

نتیجه‌گیری: هر چه مقطع تحصیلی دانشجویان بالاتر می‌رود، نگرش آنها نسبت به آینده شغلی منفی‌تر می‌شود و شاید بتوان چنین نتیجه‌گیری کرد که اغلب دانشجویان علی‌رغم علاقه به رشته پزشکی، معتقدند که این رشته تأمین‌کننده رفاه اقتصادی آنان نیست.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان پزشکی، دانشجویان علوم پایه، آینده شغلی

*** پزشک عمومی

** مربی گروه تغذیه دانشگاه علوم پزشکی قزوین

* دانشیار علوم تشریح دانشگاه علوم پزشکی تهران

آدرس مکاتبه: قزوین، شهید باهنر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، دانشکده پزشکی، تلفن (۳۲۱) ۶-۳۳۳۶۰۰۱

*E.mail: mjavadi@qums.ac.ir

Page (91)

* مقدمه :

ابزار کار پرسش‌نامه‌ای شامل ۱۶ سؤال بسته، ۱۳ سؤال باز و ۲ سؤال نیمه بسته بود که پس از برگزاری جلسه توجیهی، پرسش‌نامه‌ها بین دانشجویان توزیع شد.

جمعیت مورد مطالعه ۴۱۴ نفر از دانشجویان مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی دانشگاه علوم پزشکی قزوین بودند که از این میان ۳۳۹ پرسش‌نامه عودت داده شد.

بعد از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، اطلاعات خام در فرم‌های خاصی که برای هر متغیر یک ستون و برای هر دانشجو یک سطر در نظر گرفته شده بود به صورت رمزهای عددی وارد شد. سپس با نرم‌افزار آماری SPSS و استفاده از آزمون آماری مجذور کای تجزیه و تحلیل داده‌ها انجام شد.

* یافته‌ها :

از ۳۳۹ دانشجوی مورد بررسی، ۱۱۷ نفر (۳۵ درصد) در مقطع علوم پایه، ۶۱ نفر (۱۸ درصد) در مقطع فیزیوپاتولوژی و ۱۶۱ نفر (۴۷ درصد) در مقطع کارآموزی به تحصیل اشتغال داشتند. از نظر سهمیه ورودی ۳۳۳ نفر (۹۸/۲ درصد) از سهمیه مناطق و ۶ نفر (۱/۸ درصد) جزء ایشارگران و خانواده شاهد بودند. ۱۳۳ نفر (۳۹ درصد) از افراد مورد مطالعه را آقایان و ۲۰۶ نفر (۶۱ درصد) را خانم‌ها تشکیل می‌دادند. محدوده سنی پرسش‌شوندگان ۱۸ تا ۳۴ سال بود که ۳۰۳ نفر (۸۸/۳ درصد) در محدوده سنی ۲۰ تا ۲۴ سال قرار داشتند. ۳۲۳ نفر (۹۵ درصد) مجرد و ۱۶ نفر (۵ درصد) متأهل بودند. ۱۹۰ نفر از افراد مورد مطالعه (۵۶ درصد) ساکن تهران، ۱۰۰ نفر (۲۹/۵ درصد) ساکن قزوین و ۴۱ نفر (۱۴/۵ درصد) ساکن سایر شهرهای کشور بودند. میانگین سنی پدران دانشجویان ۵۳/۵ سال و میانگین سنی مادران دانشجویان ۴۷/۵ سال بود. میانگین سنی برادران و خواهران دانشجویان به ترتیب ۲۱ و ۲۱/۳ سال بود.

جامعه پزشکی بخش عظیمی از سرمایه‌های علمی و استعدادهای درخشان کشور را در خود جای داده است که آرمان توسعه همه جانبه کشور را در سر می‌پروراند. پزشکان با این امید سالیان پرمارت و طولانی تحصیل در رشته پزشکی را پشت سر می‌گذارند، ولی به دلیل مشکلات فراوان تا اواسط دهه سوم زندگی امکان آغاز فعالیت حرفه‌ای و تأمین امکانات اولیه زندگی را ندارند.^(۱) بدیهی است وقتی پزشکی به تدریس خصوصی می‌پردازد از تجربیات و توانایی‌های خود بهره نمی‌برد و سرمایه‌گذاری که برای او شده در جهت صحیح مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.^(۲)

خیل عظیم پزشکان جوانی که دچار مشکلات مالی و شغلی شده‌اند، به ادامه تحصیل فکر می‌کنند که مشخص نیست این رؤیا تا چه حد به وقوع بپیوندد.^(۳) در سال ۱۳۷۹ از حدود ۱۲۰۰۰ شرکت کننده در امتحان دستیاری، تنها ۱۸۰۰ نفر پذیرفته شدند؛ یعنی از هر ۲۰ نفر سه نفر شانس قبولی داشتند.^(۴) بنابراین با توجه به عدم امکان ادامه تحصیل برای اکثر دانش‌آموختگان پزشکی، تب مهاجرت فزونی یافته است.^(۵) در کشور ما پدیده فرار مغزها هرگز به صورت جدی مورد توجه قرار نگرفته است،^(۶) و از طرفی تحقیقات نشان داده است که یک برنامه بی هدف، دانشجویان منفعل پدید می‌آورد.^(۷) امروزه به علت تغییر سطح توقع مردم از پزشکان و عوامل دیگر تنش‌های جدیدی برای پزشکان به وجود آمده است.^(۸) لذا برخی از محققین معتقدند که در طراحی دروس باید به نیازهای جامعه و انگیزه‌های دانشجویان توجه شود.^(۹) لذا این مطالعه با هدف تعیین نظرات دانشجویان پزشکی مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی نسبت به آینده شغلی خود انجام شد.

* مواد و روش‌ها :

این مطالعه توصیفی در سال ۱۳۸۰ به روش سرشماری در دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام شد.

در پاسخ به این سؤال که آیا نگرش کنونی آنها نسبت به رشته پزشکی همانند ابتدای ورود به این رشته است، در کل ۱۹۲ نفر (۵۶/۳ درصد) پاسخ مثبت و ۱۴۸ نفر (۴۳/۷ درصد) پاسخ منفی دادند. ۲۴۰ نفر از دانشجویان (۷۰/۸ درصد) اظهار داشتند که در صورت مهیا شدن، تمایل دارند دوباره در کنکور سراسری دانشگاه‌ها شرکت کنند. از این تعداد، ۱۸۷ نفر (۷۷/۷ درصد) پزشکی، ۹ نفر (۴ درصد) دندان پزشکی، ۳۸ نفر (۱۵/۸ درصد) رشته‌های فنی و مهندسی و ۶ نفر (۲/۴ درصد) رشته‌های هنر و علوم انسانی را انتخاب مجدد خود اعلام کردند. سه عاملی که بیشترین تأثیر را در شکل‌گیری نگرش دانشجویان نسبت به رشته پزشکی داشت به ترتیب عبارت بودند از خانواده، علاقه شخصی و اساتید دانشگاهی (جدول شماره ۳).

جدول ۳- فراوانی عوامل مؤثر در شکل‌گیری نگرش دانشجویان نسبت به رشته پزشکی

عوامل مؤثر	تعداد	درصد
خانواده	۲۱۱	۶۲/۲
علاقه شخصی	۵۶	۱۶/۵
اساتید دانشگاهی	۳۸	۱۱/۲
دانشجویان سال بالاتر	۱۷	۵
رسانه‌های ارتباط جمعی	۱۵	۴/۴
دانشجویان هم‌کلاسی	۲	۰/۶
کل	۳۳۹	۱۰۰

۲۶۰ نفر از افراد مورد مطالعه (۸۱ درصد) روند فعلی‌گزینش دانشجویان برای رشته تخصصی را نامناسب و ۶۱ نفر (۱۹ درصد) آن را مناسب ارزیابی کردند. کسانی که این روند را نامناسب دانسته بودند، این موارد را به عنوان معایب آن برشمردند: ۵۸ نفر (۲۱/۶ درصد) سهمیه‌بندی نامناسب، ۵۴ نفر (۲۰/۱ درصد) نامناسب بودن شیوه‌گزینش، ۴۱ نفر (۱۵/۲ درصد) عدم تناسب ظرفیت رشته‌های تخصصی با نیاز جامعه و ۳۱ نفر (۱۱/۵ درصد) به هر سه مورد اشاره داشتند، ۴۵ نفر (۱۶/۸ درصد) به موارد اول و دوم و ۱۱ نفر (۴/۱ درصد) به موارد دوم و سوم اشاره داشتند.

۶۹ نفر (۲۰/۴ درصد) معتقد بودند که وضعیت کنونی آموزش پزشکی به آنها توانایی‌های لازم برای ایفای نقش

۴۶ نفر (۱۳/۶ درصد) از پدران و ۶۴ نفر (۱۸/۹ درصد) از مادران دانشجویان، تحصیلات زیر دیپلم داشتند. در حالی که ۱۲۲ نفر (۳۶ درصد) از پدران و ۱۹۷ نفر (۵۸/۱ درصد) از مادران دانشجویان، تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم داشتند و ۱۴۷ نفر (۴۳/۴ درصد) از پدران و ۶۷ نفر (۹/۸ درصد) از مادران دانشجویان تحصیلات لیسانس و بالاتر از لیسانس داشتند. ۲۱۲ نفر از دانشجویان (۶۲/۵ درصد) تحصیل در دوره تخصص داخل کشور را به عنوان تصمیم خود در مورد آینده شغلی انتخاب کردند (جدول شماره ۱).

جدول ۱- فراوانی تصمیم در مورد آینده شغلی دانشجویان دوره‌های علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

فراوانی	درصد	
۲۱۲	۶۲/۵	تحصیل در دوره تخصص داخل کشور
۸۳	۲۴/۵	تحصیل در دوره تخصص خارج کشور
۱۲	۳/۵	فعالیت بعنوان پزشک عمومی
۱	۰/۳	فعالیت در رشته غیرپزشکی
۳۱	۹/۱	تصمیم نگرفته
۳۳۹	۱۰۰	جمع

در خصوص جایگاه پزشکی در آینده ۱۷۲ نفر (۵۱ درصد) جایگاه اقتصادی این رشته را متوسط، ۱۴۲ نفر (۴۱/۹ درصد) جایگاه اجتماعی را خوب و ۱۴۵ نفر (۴۳ درصد) جایگاه علمی این رشته را خیلی خوب ارزیابی کردند (جدول شماره ۲).

جدول ۲- فراوانی نظرات دانشجویان در خصوص جایگاه پزشکی در آینده

خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف	
۵/۳	۱۶/۸	۵۱	۱۹/۸	۷/۱	جایگاه اقتصادی
۱۷/۷	۴۱/۹	۳۲/۷	۵/۹	۸/۱	جایگاه اجتماعی
۴۳	۳۳	۱۹/۸	۲/۷	۱/۵	جایگاه علمی

وقتی از دانشجویان خواسته شد تا به رشته پزشکی در مقایسه با سایر مشاغل موجود در جامعه امتیازی از ۱ تا ۱۰ بدهند، میانگین نمره دانشجویان ۹ بود.

با نظر کارورزان دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۶/۷ درصد) و کارورزان دانشگاه علوم پزشکی تهران (۴/۱ درصد) تا حدودی مشابه است.^(۹۰۸)

در بررسی حاضر ۰/۳ درصد از دانشجویان اظهار داشتند که در حیطه غیر پزشکی فعالیت نموده‌اند که با بررسی صدر در تهران (۱۸ درصد) فاصله زیادی دارد.^(۳) در حالی که به نظر کارورزان دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۳/۳ درصد) نزدیک‌تر است.^(۸۹۳)

در بررسی حاضر اغلب دانشجویان نسبت به آینده شغلی از نقطه نظر ارضای روحی-روانی نگرش منفی داشتند. اغلب دانشجویان معتقد بودند حرفه پزشکی از لحاظ تأمین اقتصادی در آینده وضعیت متوسطی خواهد داشت که نگرش دانشجویان در این تحقیق نسبت به کارورزان در تحقیق صدر مثبت‌تر و نسبت به گرایش کارورزان در تحقیق دانشگاه علوم پزشکی قزوین هماهنگ‌تر بوده است. اغلب افراد جمعیت مورد مطالعه معتقد بودند که حرفه پزشکی از نظر تأمین شغلی وضعیت مناسبی ندارد. با این وجود اغلب دانشجویان دیدگاه مثبتی از نظر ارضای روحی-روانی داشتند (۷ درصد) گزینه‌های بسیار خوب و خوب را انتخاب کرده بودند که نسبت به نگرش کارورزان دانشگاه علوم پزشکی تهران و قزوین مثبت‌تر بوده و دانشجویان در این تحقیق جایگاه علمی پزشکی را در آینده بر خلاف دیدگاه کارورزان علوم پزشکی تهران خوب ارزیابی کرده بودند.^(۱۰۹۰۸)

نگرش اکثر دانشجویان مقطع علوم پایه (۶۳/۲ درصد) و فیزیوپاتولوژی (۷۲/۱ درصد) نسبت به رشته پزشکی همانند ابتدای ورود به این رشته بود، اما نگرش جمعیت کارآموزان (۵۶/۳ درصد) همانند کارورزان مورد تحقیق دانشگاه علوم پزشکی تهران و قزوین نسبت به ابتدای ورود متفاوت بود.^(۹۰۸)

در این بررسی ۶۲/۲ درصد از دانشجویان، خانواده را عامل اصلی انتخاب رشته خود اعلام نمودند که نقش اساسی خانواده در آینده شغلی را نشان می‌دهد. ۷۷/۷ درصد از افراد مورد مطالعه بیان کرده‌اند که در صورت

حرفه ایشان را می‌دهد و ۲۷۰ نفر (۷۹/۶ درصد) معتقد بودند که این آموزش‌ها چنین توانایی را به آنها نمی‌دهد. در یک سؤال باز از دانشجویان خواسته شد تا مهم‌ترین مشکلات اشتغال پزشکان را ذکر کنند که در مجموع ۱۷۸ نفر (۵۳/۳ درصد) به این سؤال پاسخ دادند و از این تعداد، ۷۷ نفر (۳۸/۸ درصد) زیاد بودن تعداد دانشجویان رشته پزشکی، ۲۴ نفر (۱۸/۲ درصد) عدم تضمین برای آینده شغلی و ۲۱ نفر (۱۵ درصد) هر دوی این موارد را از مشکلات اشتغال پزشکان ذکر نمودند. همین طور ۱۸ نفر (۱۳/۳ درصد) پایین بودن کیفیت آموزشی و ۱۲ نفر (۷/۷ درصد) عدم توانایی علمی پزشکان را علت مشکل در اشتغال پزشکان عنوان نمودند.

بین مقطع تحصیلی و امتیازی که از ۱ تا ۱۰ بین مشاغل مختلف به رشته پزشکی داده شده بود، ارتباط معنی‌داری وجود داشت که دانشجویان مقطع فیزیوپاتولوژی بالاترین امتیاز را داده بودند ($p < 0.05$).

بین مقطع تحصیلی و نگرش کنونی دانشجویان نسبت به ابتدای ورود به این رشته ارتباط معنی‌دار وجود داشت و دانشجویان مقطع کارآموزی نگرش منفی‌تری نسبت به سایر مقاطع داشتند ($p < 0.05$). بین تأهل و جنبه اجتماعی و نگرش مردم به این حرفه ارتباط معنی‌داری وجود داشت و افراد متأهل نسبت به افراد مجرد جنبه اجتماعی و نگرش مردم به حرفه پزشکی را خوب توصیف نموده بودند ($p < 0.05$).

* بحث و نتیجه‌گیری :

در این مطالعه اغلب دانشجویان پزشکی (۸۷ درصد) ادامه تحصیل در دوره تخصصی را به عنوان برنامه آینده شغلی خود برگزیده بودند که با نتایج مطالعه‌های مشابه در کارورزان دانشگاه‌های علوم پزشکی قزوین و علوم پزشکی تهران مطابقت دارد.^(۹۰۸)

در جمعیت مورد مطالعه ۳/۵ درصد از افراد تمایل به ادامه کار به عنوان پزشک عمومی داشتند که این میزان

پرستاری-مامایی مشهد، مجله دانشکده پزشکی علوم پزشکی ایران، ویژه‌نامه چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی، آبان ۷۹، ۱۸۹

6. Theorell J. Changing society: changing role of doctors. *BMJ* 2000 May 27; 1417-8

7. Martenson D. Learning: current knowledge and the future. *Medical Teacher* 2001; 23(2): 192-7

۸. باریکانی ر، آهنی م. بررسی نگرش دانشجویان دوره کارورزی پزشکی نسبت به آینده شغلی خود. پایان‌نامه دوره پزشکی عمومی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، ۱۳۷۸-۷۹

۹. صدر ش. بررسی نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی نسبت به آینده شغلی خود در سال ۱۳۷۶. مجله علمی نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، دوره شانزدهم، ۱۳۷۷، ۳، ۱۶-۲۱۱

۱۰. کمیته آموزشی واحد همیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران. بررسی دیدگاه‌های دانشجویان ممتاز رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در مورد ادامه تحصیل، اشتغال و شیوه‌های تشویق. ویژه‌نامه چهارمین همایش کشوری آموزشی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۹، ۱۲۱

۱۱. توکل م، گلفام م، گلفام م. بررسی دیدگاه‌های دانشجویان پزشکی نسبت به آینده خود. خلاصه مقالات دومین کنگره آموزشی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۷۴، ۴۱

۱۲. چنگیز ط، سروریان م، کبیری پ. مقایسه نگرش دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به حرفه پزشکی در بدو ورود و پایان دوره کارورزی. ویژه‌نامه چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۹، ۹۴

۱۳. برادران رضایی م، علیزاده س. بررسی مقایسه‌ای نگرش دانشجویان سال اول و آخر پرستاری نسبت به آینده خود. ویژه‌نامه چهارمین همایش کشوری آموزشی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ۱۳۷۹، ۹۰

شرکت مجدد در کنکور، رشته پزشکی را انتخاب خواهند کرد ولی در تحقیق صدر، کارورزان تمایل به انتخاب رشته‌های فنی و مهندسی را بیش‌تر ذکر کرده بودند.^(۹)

در تحقیق مشابهی که در سال ۱۳۷۴ در دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد، ۵۳/۳ درصد از دانشجویان پزشکی نسبت به آینده خود دیدگاه منفی داشتند و هر چقدر دانشجوی در مقطع بالاتری مشغول به تحصیل بود، دیدگاه وی منفی‌تر شده بود.^(۱۱) نتایج تحقیقی که در سال ۱۳۷۸ در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد نیز مؤید این مطلب است.^(۱۲) در سال ۱۳۷۹ در دانشگاه علوم پزشکی تبریز نیز تحقیقی بر روی دانشجویان پرستاری انجام شد که نشان داد ۹۲/۳ درصد از دانشجویان ترم هشتم پرستاری نسبت به آینده خویش نگرش منفی دارند و این نگرش منفی در مقاطع پایین‌تر کمتر است.^(۱۳) در این تحقیق نیز مشاهده شد که هر چه مقطع تحصیلی دانشجویان بالاتر می‌رود، نگرش آنها نسبت به آینده منفی‌تر می‌شود. بنابراین می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که اغلب دانشجویان علی‌رغم علاقه به رشته پزشکی، معتقدند که این رشته تأمین‌کننده رفاه اقتصادی آنان نیست.

* مراجع :

۱. مشکلات و راه حل‌ها. نشریه داخلی نظام پزشکی ویژه‌نامه دوره چهار ساله، آذر ۱۳۷۹، ۳-۲۲
۲. باهوش‌ترین جوانان کشور را به حال خود رها نکنیم. نشریه داخلی نظام پزشکی، آذر و دی ۱۳۷۷، ۳۳، ۷-۲۴
۳. دانشور باغبادرانی پ. مشکلات جامعه پزشکی از نگاه آمار. نشریه داخلی نظام پزشکی، زمستان ۱۳۷۹، ۴۶ و ۳۰-۶، ۴۷
۴. گزارش برگزاری بیست و هشتمین دوره آزمون پذیرش دستیار. خبرنامه آموزش پزشکی و تخصصی، تیر ۱۳۸۰، ۱۵، ۵-۲۱
۵. اثنی عشری م، ناظمی ع. دیدگاه‌های دانشجویان از آموخته‌های خود در دوره کارشناسی پرستاری دانشکده